

BELLPUIG

PRENSA
CORTINA

ARTÀ

5

GENER

1985

-Nº 1 V EPOCA ANY XXVI-

REVISTA QUINZENAL

XXV ANIVERSARI

EDITORIAL

"BELLPUIG" I MOLTS D'ANYS. VINT-I-CINC PER COMENÇAR.

Aquella primera llavor va passar per la infantesa de la llet pels morros, a la pubertat d'anar a més, esdevé joventut apassionada, i, avui, recala dins la maduresa.

Molts d'anys, vint-i-cinc anys.

"Bellpuig" va néixer com un servei a l'home i a l'Església. Però els temps van de canvis i l'Església canvià gràcies a les portes i finestres que va obrir el Concili Vaticà II, i va omplir de ternura el Papa Joan, aquell bon home que va fer ver el que l'Església fos la servidora del poble.

L'Església local, d'aquest poble d'Artà, idò, té clar el principi de subsidiaritat, i per tant, sap que ha arribat el moment d'oferir "Bellpuig" al Poble, i ho vol fer, malgrat hi hagi qui interpreti que hi ha connotacions polítiques en l'ofrena i el vulgui etiquetar.

Tenim per cert que no hi ha revista, a dins Mallorca, que hagi fet majors esforços per ésser independent.

REVISTA QUINZENAL

Nº 1-V Epoca, 5 Gener 1985.

DIRECTOR: Rafel Umbert.

Han col·laborat a aquest número extra dels 25 anys.:

C. Obrador, G. Bisquerra, J. Bernat, M. Estelrich, M. Galmés, J. M. Salom, M. Tous, M. B. Sancho, J. Escanellas, R. Umbert, S. Massanet, Jeroni Fito i Taller de Comunicació.

A. Gili, G. Artigues, T. Esteva, J. Mayol, J. Servera, J. Moreu, G. Mateu, A. Conesa, J. Melià, J. Pastor, B. Capó,

REDACCIO I ADMINISTRACIO: Sant Salvador, 2 Artà.
IMPRIMEIX: Gràfiques Llevant, Carrer Ciutat, 55 Artà.
Dipòsit Legal, P.M. 57-1969.

EDITORIAL

Vint-i-cinc anys em parlen de maduresa. I fan història. I saben de constància, sacrifici, enfrontaments personals, polèmiques, bregues, incomprendiments. Son coneixedors de veritats, nuvolades i borrasques, i també bonances i il·lusions. Callam, fins i tot, les provocacions, dutes amb enteresa, i els esforços i la gratuïtat de les persones, que en les quatre etapes, hem fet "Bellpuig", i, mai per mai, hem cantat triomfalismes i, manco, protagonismes. El nostre llenguatge, a voltes escafit, sap de constància i periodicitat, i tanta contradicció solament demostra que tot això és signe de vida i que "Bellpuig" es viu.

I encara el futur amb madurat optimisme, creim que també amb clarividència, perquè ha semblat llavor nova, que fa circular sang nova, i podem mirar enfora perquè hem tornat joves.

Som un arbre que ha estat podat, i veim créixer les noves tanyades, amb una alegria tan gran que ens fa començar UNA NOVA ETAPA:

- Amb ganes de feina.
- Amb sang jove.
- Amb tècnica.
- I amb una gran il·lusió, purificada, de SERVEI.

Mateu Galmés

Ja fa molts d'anys quan era Rector de l'estimada parroquia d'Artà, entre els bons amics que desinteressadament ajudaven a les tasques parroquials i del poble, sorgí la idea d'una publicació mensual per tal d'esser un vehicle entre la Parroquia i els seus feligresos, així com també una comunicació de tot el que es feia a la vila.

Fundador

Es començaren les aportunes reunions i a una d'elles es discutí el nom de la publicació. Uns demanaven el nom de Llevant perquè constituís una continuació de l'antiga i ja llunyana publicació. Sortiren molts de noms fins que el G. Ginard Bauçà tirà al damunt de la taula el nom de Bellpuig.

Fou aprovat per unanimitat i així quedà batejat el nou periòdic artanec.

La publicació hauria d'esser mensual.

Més que un noticiari vulgar i ple d'anuncis de la nostra societat de consum, Bellpuig seria una publicació seriosa i tendria un caràcter religiós, literari, històric alhora que obert a tots els parers.

Es fixaren les següents seccions: Una religiosa a càrrec de la Parroquia; el Rector seria el Director però dins un ordre plenament democràtic; Una literària pel P. Rafel Ginard Bauçà. ¡Què bé acomplí la tasca encarregada el P. Ginard! Tots els mesos amb la puntualitat i seriositat que li eren naturals lliurava el seu treball literari. Els temes elegits eren sempre coses artanecques; Una històrica de temes artanencs. Mossèn Llorenç Lliteres no faltà mai al proposat. Quant pot agrair el poble d'Artà a un dels fills més grans de la seva història!

En Jaume Cassellas fou l'encarregat d'entrevistar els personatges que trobàs oportuns. El primer fou el Batle. D. Miquel Artigues i el segon fou el Rector d'aquell temps.

La impremta elegida fou "La Actividad". Era indiscutible. La impremta era d'Artà, i la seva feina era de pura artesania, Joan Bujosa i els seus col·laboradors reberen el periòdic com un fill seu i el cobriren amb el vestit de la seva competència i artesania.

Vingueren moltes col·laboracions d'artanencs que vivien a la vila i dels que vivien fora de la mateixa: Suredà i Blanes; Jordi Cabrer etc. etc.

I així sortí el primer número. La gent, Artà, acollí i aprovà Bellpuig. Una mostra en fou el gran nombre de subscripcions d'artanencs que vivien a Artà i que vivien fora.

Record una anècdota, i és que entrant al Centre Social amb el Bellpuig davant el braç i ple de satisfacció per la nova publicació vaig veure D. Antoni Esteva, bon amic, i sempre disposat a donar una mà i li vaig donar el Bellpuig dient-li: Don Antoni, ha sortit ja el primer número. En el va mirar i me digué: ¿Don Mateu, fins quan durarà el nou periòdic? No ho sé, li vaig respondre però procurarem continuar fins que sia possible.

Enguany, si D. Antoni fos viu, li donaria el número corresponent al vint-i-cinc anys de la seva publicació tot dient-li: Això només ho fa Artà.

Brindarem sense dubte per les NOCES de PLATA de BELLPUIG.

Entre els que treballaren el Bellpuig cal destacar En Rafel Cinto amb tota la seva personalitat. ¡Quantes renayades no vaig rebre per no haver-li entregat els originals d'hora.

Així nasqué Bellpuig. Durant vint-i-cinc anys Artà ha sabut continuar l'obra començada un dia ja llunyà.

Que el granet de blat que es sembrà continui fins a arribar a les Noces d'Or Bellpuig!

La meua sincera i cordial felicitació.

Mateu Galmés.

Joan Servera

Fue precisamente un 5 de Enero de 1960 cuando un grupo de animosos artanenses daban vida a una revista

continuador

local que debería acoger en sus páginas todo cuanto pudiera considerarse de interés para el pueblo. La revista, que nació bajo el patrocinio de la Parroquia. Creo que se ha mantenido fiel a su ideario en el curso de su larga existencia de 25 años.

Cuando, en el mes de Octubre de 1968 fui nombrado párroco de Artá, creo desconocía la existencia de "Bellpuig". Recuerdo que fue para mi un motivo de alegría dicha publicación como órgano de la Parroquia ya que, pensé, puede ser un medio estupendo para mantener vínculos especiales, no solamente con un buen número de feligreses, sino también con otras familias que por diversas razones vivirán en otras latitudes. No obstante, pronto experimenté un grave sobresalto, y fue al saber que la revista arrastraba un déficit de unas setenta mil pesetas. Cierito que, quien tenga un poco de experiencia en publicaciones periódicas, sabe que la falta de dinero suele ser un mal endémico y que únicamente el entusiasmo y el sacrificio económico de algunos, o de muchos, salva de situaciones críticas. Fue lo que ocurrió con "Bellpuig".

Durante los 10 años que fui responsable de la revista procuré que estuviera abierta a toda persona que quisiera expresar sus ideas o sentimientos, sin poner cortapisa de ninguna clase. Si en alguna ocasión algún artículo no se publicó o fue tachado en parte, se debió a la censura entonces en vigor. O sea que mucho antes de la llegada de la democracia nosotros, en este aspecto, ya la practicábamos.

Entre otros servicios importantes cabe destacar el que prestó "Bellpuig" a la Parroquia en el necesario intento de mentalizar a los feligreses en relación con las múltiples obras que tuvimos que emprender y que, a Dios gracias, finalizaron siempre con éxito. Frecuentemente también algunos editoriales o artículos, en forma de separata, fueron repartidos a todo el pueblo. Era una manera de llegar donde, de otra forma, nos era imposible.

Recuerdo, como simple anécdota, que ante el intento de suprimir el tren, nuestra revista dió la voz de alarma, motivando que, desde la dirección nacional de ferrocarriles de vía estrecha del Ministerio de Transportes, nos mandaran un documento firmado por el Director General de Fefe con la promesa de que el tren no sería suprimido. Idénticas promesas recibimos de los dirigentes del ferrocarril desde Palma. Desgraciadamente tales promesas no se cumplieron.

Vet aquí la terna que d'alguna manera ha fet realitat "Bellpuig".

D. Mateu Galmés donà a la revista l'arrancada de l'inici.

D. Joan Servera, continuador perseverant enmig de dificultats.

D. Rafel Umbert li ha sabut transmetre una vera consolidació.

Lleguem, amb deler, les seves impressions en aquest número d'especial significança.

A veces, hay que confesarlo, cundía el desánimo; nos parecía poco interesante mantener una revista que, a pesar de ser mensual, se veía obligada a servir sus noticias con atraso, cuando ya habían perdido actualidad y frescura. Dudábamos, como quizá también ahora, si compensaba vernos obligados a hacer un esfuerzo, tanto económico como personal, en mantener una revista que forzosamente poco podía tener de relevante y que, frecuentemente, recibía más críticas que alabanzas. Pero nos animaba recordar que tiene su valor dar constancia de lo efímero, porque lo que hoy reputamos como tal mañana puede ser un dato precioso. ¡Cuántos ejemplos tenemos de ello en la Historia! Y ya que a la Historia hemos nombrado, tengamos por seguro que los continuadores de la historia local tendrán mañana, en los números de "Bellpuig", una ayuda preciosa, en la medida, precisamente, en que la revista habrá reflejado la vida del pueblo.

Llegar a los 25 años de existencia para cualquier revista, y más para las de ámbito meramente local, es una auténtica hazaña. ¡Cuántas revistas salieron a la calle con grandes alientos y esperanzas y a los pocos números murieron! ¡Adelante, pues hasta llegar, por lo menos, al año 2000! Y que muchos de nosotros lo veamos.

Juan Servera, Pro.

Rafel Umbert

Actual

Des del mes de setembre de l'any 1.978 intent oferir el meu servei a la Revista Bellpuig com a director. No és gens fàcil fer un balanç d'aquests sis anys. Però, al manco, intentaré dir en poques paraules el que sent ara que estam celebrant el 25 aniversari de la fundació de la revista.

Pens que Bellpuig durant les diverses etapes de la seva existència ha fet un llarg camí.

RAFEL UMBERT

Actual

I el que va ser un projecte inicial de revista parroquial s'ha anat convertint en una revista d'informació local, lo qual suposa una dedicació -una vocació- que a vegades supera les nostres possibilitats. Entrar a la casa dels nostres lectors cada quinze dies és una tasca dura i que suposa molta voluntat de part dels qui hi treballen, sobretot quan no n'hi ha molts amb ganes d'escriure i col·laborar d'una forma totalment gratuïta. Aquesta potser és una de les manques més importants d'aquesta darrera etapa: manca de persones disposades a dedicar els seus sabers i el seu temps a una revista que vol ésser de tots i per a tots els artanencs. Aquesta constatació inclou dues coses: primera, el reconeixement a tot el col·lectiu que, sense cansar-se i malgrat les dificultats i les crítiques, ha fet i fa possible que la revista surti quinzenalment aportant el seu treball il·lusionat, encara que -ho reconeixem tots- ple de limitacions; i segona, una convidada forta a tots aquells que, tenint qualitats per fer-ho -sabem que són molts- encara no s'han decidit a col·laborar, entrin ja a formar part d'aquesta família que vol ésser Bellpuig.

Per ventura, un dels moments claus de la revista en aquesta etapa ha estat la subvenció d'un milió de pts. que, mitjançant En Josep Melià, varem rebre a principis de l'any 80. Aquests dobbers, arribats en un moment en què la situació econòmica no era massa bona, feren possible la compra d'unes màquines per a poder editar el Bellpuig a casa amb unes despeses mínimes. Potser érem inconscients de l'aventura que encetàvem i hauríem més tard de reconsiderar l'intent i donar-li una altra direcció a través d'un contracte amb Gràfiques Llevant. Però, al cap i a la fi aconseguíem que Bellpuig fos artanenc no just en quant a continguts sinó també en quant a impressió tipogràfica. Foren moments difícils, amarats de crítiques i de tota casta d'interpretacions, però lo cert és que -bé o malament havíem iniciat una nova etapa, fruit de la qual l'economia de la revista podia tirar envant.

També hi ha hagut altres moments difícils: les eternes polèmiques i les acusacions de dependència a determinades opcions polítiques. Crec sincerament -a exposant-me que em diguin ingenu- que Bellpuig ha conservat una gran neutralitat

i independència. Lo qual no suposa que, com és lògic, cada integrant del Consell de Redacció i col·laboradors tenguin les seves pròpies idees polítiques.

Però, en mig de dificultats, equivocacions i problemes hem arribat aquí on som: la celebració del 25 aniversari de Bellpuig. Potser aquesta realitat -25 anys de revista a un poble com Artà diu molt a favor de la cultura de la seva gent i és una de les seves glòries. Per això podem dir que tots els artanencs estam d'enhonorabona. Totes les dificultats es donen per ben passades si, a partir d'ara, aconseguim que la nostra revista reemprengui amb nova força i vitalitat la tasca sempre nova de servir el poble.

I enim molts de motius per a pensar que aquesta nova etapa suposarà un revulsiu no just en quant a edició tipogràfica i col·laboració sinó també en quant a lectors i subscriptors.

Aquest seria el millor present que podria rebre aquest jove- net de 25 anys que encara el futur.

R. Umbert.

Amb motiu de la celebració del XXV aniversari de la fundació de la Revista "BELLPUIG", la secció "De la Colònia de Sant Pere" intenta donar una pinzellada que, encara que siga breu, al manco serà un petit resum de la col·laboració que, durant 25 anys, hem escrit la nostra història coloniera.

A la primera edició de la Revista, 5 de gener de 1960, ja hi tengué cabuda una petita col·laboració. Firmada per "Farrutx", donava compte al poble que les obres de l'Església continuarien fins a acabar-les definitivament.

Al llarg d'aquests anys, quasi mai hi ha faltat aquest raconet on o bé l'Església o altres col·laboradors omplien donant detall d'allo més relevant que succeïa a la nostra Colònia.

Seria llarg relatar tot allò que hem escrit al "Bellpuig" durant aquest darrer quart de segle, més bé direm que s'ha escrit allò que els distins col·laboradors han trobat i sempre baix el seu punt de vista, però això sí, ha estat més o manco el reflex de la història de la Colònia de Sant Pere, des del moviment Parroquial a notes culturals a través del Centre Cultural (Tele-Club). com també cròniques de les

festes populars com són les de Sant Antoni, Sant Pere i Sant Roc.

En aquest temps també hem escrit moltes més coses, com per exemple, les obres del port, el Club Nàutic, El TeleClub, la reforma recent de la plaça, el passeig marítim, les platges, moltíssims nous "chalets", i altres coses importants que ara no vénen a la memòria. Tot això ha fet història, gràcies a les planes de "Bellpuig".

Així que des d'aquesta secció, que volem sempre per noltros, donam l'enhonorabona a la redacció del "Bellpuig", i a tots els qui hi col·laboren, encoratjant-los a seguir aquesta tasca-entre la qual hi volem ésser-i poder arribar a les noccs d'or.

Corresponsal.

Bellpuig en el seu 25 Aniversari

Aurelio Conesa

Jaime Casellas Flaquer.

El tiempo, con esa inexorable puntualidad con que rige todos los acaeceres, nos trae al encuentro de este esperado y apasionante acontecimiento de celebrar el XXV aniversario de la fundación del periódico BELLPUIG.

Un encuentro que resume veinticinco años de ilusionados proyectos, de acertadas iniciativas, de realizaciones espléndidas y de memorables y gratificantes logros... también de malogramientos y de frustraciones. Si bien, como constantes a lo largo de estos años, el tenaz y laborioso quehacer en la voluntad y la constancia indeclinables; en la continuidad y en la perseverancia decididas; en la fidelidad, en fin, a una identificación de pensamiento y de cultura que son característicos, definidos e inconfundibles del pueblo artanense.

La celebración del XXV aniversario reviste el carácter de vivencia de una deseada y gozosa unión entre los veteranos y actuales compañeros que colaboran y colaboraron para hacer posible la continuidad del periódico, recrear un pasado del que nos sentimos orgullosos, porque en ese pasado se hunden las raíces de nuestra entidad histórica y cultural.

En el momento en que nos disponemos a franquear el dintel que nos da paso a celebrar esta efemérides, mi pensamiento se vuelve invariablemente hacia ese inestimable equipo de voluntariosos e ilusionados artanenses admirables de ayer y hoy, que, en espontánea y generosa entrega, se integran en el consejo de redacción, tan sabedores de lo que hacen y también tan amantes de lo que hacen; que tan eficazmente han sabido y han querido aunar voluntades, conjugar capacidades y esfuerzos, avenir propósitos para ofrecernos estas espléndidas ediciones de nuestro periódico. Para todos ellos, mi hondo reconocimiento y también el homenaje de mi más caluroso aplauso a tanta abnegación y a tanto sacrificio y a tanto desinterés.

Finalmente, quiero expresar la honda satisfacción que siento por el hecho de que nuestro periódico se disponga a celebrar el XXV aniversario de su fundación en un clima de paz, de concordia y de cordial convivencia, y constituye mi más querida aspiración que esta convivencia sea cada vez más íntima y entrañable, principalmente con el también local periódico ARTA. Más afectuosa y sana: en definitiva más rica en calidades humanas, lejos de rencillas y enconos, sin falsos orgullos que a nada conducen y todos unidos trabajar por la cultura de nuestro pueblo que nunca negó su apoyo y aliento a las manifestaciones culturales y menos a los periódicos, que son una herencia cultural que hemos de custodiar y preservar para transmitirlo a nuestros hijos en toda su integridad.

Cuando al alborear 1960, "Bellpuig" aparecía por primera vez a la luz pública, sólo seis publicaciones conformaban el mercado periodístico de la llamada "part forana". Menos de un lustro después, sobrevivían únicamente el incombustible "Sóller", el "Felanitx" y el "Arriba" que luego cambiaría su denominación por la de "Manacor". El "Ciudad" de Inca, el "Santanyí" y el veterano "Andraitx", claudicarían en su lucha desapareciendo, uno tras otro, en el corto espacio de unos años. "Bellpuig", tras esas lamentables deserciones, quedaba situado en el cuarto lugar del escalafón de antigüedad de publicaciones foraneas, puesto, que al cumplir sus bodas de plata, continúa ostentando y, que dicho sea de paso, son cerca del medio centenar las cabeceras de periódicos que en la actualidad se están editando.

Hablar de "Bellpuig" es hablar de la historia artanense del último cuarto de siglo. De sus vicisitudes, de sus problemas, de sus pequeños y de sus grandes acontecimientos. Fiel testigo y notario de nuestros cotidianos quehaceres, en sus páginas han quedado plasmados desencantos y sinsabores, alegrías y regocijos. Y con ello, notas relevantes de la llamada agenda negra, de esas que no gusta publicar pero deber es hacerlo, como la sentida supresión del tren, el desmoronamiento de un torreón de "sa murada", la desaparición del velódromo o el reciente siniestro del Teatro Principal. Pero si las campanas de "Bellpuig" doblaron a duelo en estas ocasiones, también sonaron alborozadamente a repique en otras, celebrando la implantación del Instituto de BUP, la inauguración de la Residencia para personas mayores, la feliz restauración de "Sant Salvador" o la instalación del funcional Mercado cubierto.

En este difícil y largo periplo, nuestro periódico, originariamente mensual, ahora quincenario, ha difundido el sentir de su pueblo, no sólo en los ámbitos cercanos, sino hasta propagarlos más allá de mares y fronteras. Superando escollos, sorteando dificultades, haciendo camino al andar, "Bellpuig" ha conseguido alcanzar la cota de sus primeros veinticinco años.

Todos estamos de enhorabuena. "Bellpuig" conmemora sus bodas de plata. "Endavant i molts d'anys."

UN QUART DE SEGLE

Jaume Morey.

Miguel Tous

El primer pensament se t'en va darrere els anys que s'han escolat i no saps per on. És clar, només passa una vegada cada vint-i-cinc anys i m'ha trobat desprevengut. I són molts, si mateix... Com ha canviat tot!

I la col·lecció de Bellpuig és testimoni d'aquesta fluència cap a la fosca que ara, de sobte, sentim amb la feredat d'un galop estormeidor. I podem posar-hi mà, treure-la del prestatge on reposa la seva virtualitat de fer renéixer la nostra vida col·lectiva, obrir-la i llegir... i fer que rebenti davant els teus ulls aquell seu poder d'il·lusionar-nos en la recuperació del temps perdut, del peredís vidriat que va ser i no és i del que encara en treim, així, les guspies d'aquell degotís constant... Recobram la llum fugissera i la sorpresa davant la galdada dels vint-i-cinc anys passats s'asserena. En el buit hi descobrim un cos que reviu. Tornam a sentir aquells fets, aquelles alegries, aquells dois, aquells miratges, aquelles tristors... Ho visquerem. Ho vivim.

Es el poder de l'evocació, magna capacitat de la memòria i única manera de rompre -i no tan il·lusòriament- la cadena del pas del temps. Com deia Proust, el record ens fa respirar l'aire que els poetes cerquen; però el record necessita l'element que provoqui, encertant dins la incerta vanova interminable del passat, la retrobada amb aquell punt que creiem escapat, perdut per sempre més.

El Bellpuig ha creat aquesta malla que ens pot fer surar per damunt de la mar llarga de l'oblit. Jo, que adesiara hi he col·laborat, em meravell de no haver sentit com fins ara que això és així, que aquell jueu malaltís tenia raó quan deia que un minut alliberat de l'ordre del temps, crea l'home alliberat de l'ordre del temps.

Carta al periòdic Bellpuig amb motiu de les seves noccs d'argent.

Bellpuig: Benhaja quins fa vint-i-cinc anys posaren el teu llevat i te pastaren. Per aquelles saons, no devien pensar ells en les teves noccs d'argent. El seu quefer era donar-te vida, infondre en ton petit coret que a penes battegava, el primer alè. I aconseguiren amb el seu esforç i perseverança, que aquell diminut ferment tovas i cresqués de manera insospitada.

No sé quin temps pot durar una revista o periòdic. Si fossis una persona, te trobaries en tot l'esplendor de la joventut i de la força física. Com a noticier, te puc dir que has arrelat ben profund en el sentiment de molts d'artanencs, que el teu brancam inspira confiança als qui te coneixem, i que tes nombroses fulles tanquen dins elles un troç ben respectable i estimat de la història del nostre poble. En tu, hem pogut llegir les tristes noves de les defuncions, l'esperança dels joves que s'uneixen amb el sant llaç del matrimoni, l'alegria dels naixements i programes festius o anunciadors d'actes recreatius i culturals a salons o Teatre Principal; per les teves pàgines n'han passat els esports practicats per la joventut nediu, i nos has regalat poesia i literatura. També nos tens al corrent de les persones que son vingudes a la nostra vila per exercir la seva carrera o professió. Molts d'ells quan el deure les crida a altres terres, nos deixen amb pena i sentim la nostàlgia del retorn.

Voldria per a tu "Bellpuig", una llarga vida; noble, austera i venerable com la dels vells filòsofs de l'antiga Grècia; que estigués sempre ben governat; que en les teves planes no hi tinguin cabuda els embulls ni l'engany, perquè el qui ment una vegada jamai és de plena confiança. Continua assent feel per llarg temps, a la cita dels qui t'esperam quinzenalment, perquè, a través dels teus escrits sapiguem de l'honest quefer quotidiana d'Arta i dels artanencs.

Bellpuig: Just pel nom, fonament fort del nostre poble ja tens un deure contret amb els qui te liegeixen. Admet dins del teu organisme i col·laboracions saba novella, perquè si ho fas així, maldament anem passant els homes, tu, amb el bull de la sang jove i el consell de la gent madura, pots aspirar ben bé a celebrar les noccs d'or. Per la meua banda t'ho desig de bon cor.

Voldria, també, pels qui te donaren vida, lloançai honor!. Pels qui en el pervenir han de regir el teu destí, i fermeça constant!. Arma, aquesta, amb la qual podras yencer les dificultats que sorgesquin al teu camí.

Molts d'anys

Carpintería Metálica y Cristalería

En uniu als 25 anys de "Bellpuig"

MATEO FERRER

Taller: Carrer de Ciutat, 74
Particular: Na Caragol, 4
Tel. 56 24 82
ARTÀ (Mallorca)

IV ETAPA

RENOVACIO

A finals de l'any 1975, el director de la revista Bellpuig, llavors D. Joan Servera, em crida a una reunió juntament amb uns quants més, i l'equip de redacció que tenia la revista, i ens va presentar el problema de seguir editant-la, ja que, aleshores, l'economia del Bellpuig era molt precària i la col·laboració bastant pobre. Davant el cas, els convidats decidírem fer-nos càrrec de la redacció i administració, juntament amb alguns dels antics.

Del 76 al 80, més o manco, seguirem el camí que ens havien traçat, sobre tot amb la ideologia literària, però no tant en l'economia, ja que pasarem bastants dificultats per tirar envant, però ho aconseguírem, i així acabàrem la III etapa del "Bellpuig", gràcies això sí, a la col·laboració dels subscriptors, els quals augmentaren i ens protegiren en la compra dels volums que fèrem enquadernar de la revista.

Aleshores el "BELLPUIG" s'editava a l'impremta Politécnica de Ciutat -molt ben imprès per cert- però ens resultava esquerra mà, per enviar i recollir la feina, i lo més important era que ens sortia molt car.

Davant el problema, gestionàrem l'assumpte i rebérem per mediació d'En Josep Melià una subvenció de l'Estat d'un milió de pessetes. Amb aquests diners i un emprèstij que fèrem a la Caixa, decidírem fer nosaltres el "Bellpuig". Davall la Sacristia, local social de la revista instal·laren unes màquines i equip de revelar, i durant mig any els redactors del "Bellpuig" fèrem les tirades de la revista.

Però no bastà la il·lusió i la bona voluntat de fer les coses. Les màquines no funcionaven bé degut a lo poc que es feien servir i, de cada dia, ens sortia pitjor. Davant això, resolguérem fer un contracte amb Gràfiques Llevant, i a partir del gener del 81, s'edita a aquesta impremta, amb els avantatges que suposa en tots els ordres, ja que guanyam molt de temps i doblers, cosa avui molt necessària per poder anar envant amb la revista.

Guillem Bisquerra

Així que des del juny de l'any 1980 el "Bellpuig" altra volta es fa a Artà. Començava la IV etapa. A la primera plana hi col·laboraren l'Editorial feta per l'Equip de redacció, donant compte de l'impuls que es volia donar a la revista, amb idees noves, amb gent esperançada, la qual feia temps que rumiava el projecte de donar més vida al "Bellpuig", fent la tirada quinzenal i donant-li un caire més obert, més crític i, sobretot, més actual. Quan es feia mensual mai tingué una data fixa de sortida, en canvi, des de que es fa quinzenal ha guanyat amb puntualitat.

Davant l'etapa nova que avui comença, ens sentim encoratjats, ja que creim tenir un bon planter, jove encara, però creim serà una bona redacció per un futur pròxim. Es gent amb gust, i a més caminen de la mà d'una persona molt qualificada i capaç, per tant esperam que els propers números tenguin un altre caràcter.

No bravejam de res d'allò que hem fet. No pecam de modestos si deim que hem fet allò que nem sabut i pogut. Teniu en compte que fer feina per no res, i encara moltes de vegades ésser criticats, no cau sempre bé, però no en feim cas, ja que ho feim de bon gust i a més pel nostre poble d'Artà.

Només demanam comprensió i ajuda. Estam oberts a tothom, encara que, a vegades, no ho paresqui, segur que és així. Per tant pregam els que mos vulguin ajudar dient-lis que els rebrem amb els braços oberts i agraïts, ja que entre tots hem de continuar aquesta revista que és la història del nostre poble. Tots units potser arribem a celebrar les noces d'or de la revista "BELLPUIG". Salut per veure-ho.

REMOVENT FULLACA

Mª Gelabert i M. Santandreu

Taller de Comunicacions

Fa anys, i d'això en fa un bon grapat, la revista local Llevant i a continuació Bellpuig han representat una part important de la nostra història i cultura; no sols pel fet en si de comptar amb una publicació periòdica sinó pel servei de recollir una informació, uns fets que fan història, d'una manera constant al llarg de més de vint-i-cinc anys.

Es grat a molta gent anar fullejant nombres publicats ja fa temps que recorden uns fets, segurament entrenyables per a molts, que omplen de nostàlgia als qui els han viscut i donen a conèixer i sobretot recordar, cosa que creim no serà difícil, una sèrie de personatges, fets i aconteixaments que han marcat, d'una forma o de l'altra, la vida del nostre poble. No ens interessa fer una recollida detallada dels nombrosos fets, notícies i comentaris que s'han anat publicant, sinó més bé fer una triadella, basant-nos en el mateix Bellpuig, d'aconteixaments i notícies (moltes vegades arraconades) que hem cregut han estat les més importants i anecdòtiques.

I és que, qui no recordarà la figura de D. Pep Jordana "Fundador de la Congregación Mariana, director de almas, pacificador de divergencias familiares y sociales, practicante de la caridad" etc., com ell

mateix s'anomenava; per altra banda, les múltiples activitats que va dur a terme dins el món de la joventut (cinema, teatre, berenes, excursions...).

Altres personatges, encara que amb un caire distint al de D. Pep, foren l'amo En Joan Carter, amb el seu constant i amatent servei al poble, repertiguent la correspondència i els seguros, a més de ser un dels fundadors del nostre Museu, i és que 46 anys al servei del poble són molts d'anys! I l'amo en Tòfol Municipal, amb la missió de controlar, com ell mateix diu "los desmanes de algunas pandillitas" amb el fi de no destorbar la tranquil·litat regnant al poble.

I què em direu del "desmadre" que provocaren les visites, per separat és clar, de dues de les actrises més cotitzades del moment; l'actuació de María Fernanda Ladrón de Guevara fou de primera. No em parlem de la Gina Lollobrigida, allò sí que fou gros! Tot el poble paral·litzat amb les dioxoses filmacions de "La Mujer de paja", se'n perderen d'hores de feina...!

Cal esmentar també la visita de la dona d'En Franco, molt ben acceptada...i despedida. Lo que és segur és que se'n va anar carregada de sanalletes i sanallons.

Altres personatges, i aquests d'Artà, varen ser En Sabestà Sastre (campionat nacional de fondo en pista l'any 1961). "El número uno del fútbol mallorquín" En Rafel Piris que confirmava ésser tota una figura futbolística a les files del Granada C.F. dins primera divisió.

L'auge que tenia en aquells moments el "Club Recreativo de Ajedrez" al local de Ca'n Matemales, amb les respectives conferències d'En Gafim i En Pomar com a destacat jugador del deport esmentat.

La inauguració del "Bar Es Molí" i l'apertura del nou local del Centre Social, van a la par amb altra apertura, la de la nova estació de servei de gasolina, renovada completament.

Tampoc podem oblidar la important labor de difusió cultural, que va dur a terme la "Agrupación artística artanense", formada per En Joan Terrasa, Antoni Gili i tants d'altres.

Finalment nombrar les actuacions del conjunt local Jartans Rock, els dos milions i mig que varen caure en el poble amb la loteria i un llarg etc.

D'aquesta forma podríem continuar i continuar durant moltes pàgines, pero ja en parlarem altres dies i recordarem altres fets.

Herramientas para la Construcción y Maquinaria Agrícola

Ferretería PASCUAL

Antonio Pascual Servera

Felicita el "Bellpuig"

Avda. José Antonio, 12
Teléfono 562392

ARTÀ
Mallorca

ARTA-LUX

DISTRIBUIDOR ZANUSSI
TEL. TOMSON Y CORCHO
REPARACION ELECTRICA Y SANITARIA

A SU SERVICIO
Avda. Costa y Llobera. 34
Tel. 56 23 06

ARTÀ
(Mallorca)

PETJADES

Josep Mª Salom.

Nadal 84

Defora, plou i fa fred.

Com pertoca en aquest temps.

Records... ditxosos records...

Tenen el perill de desxondir una llàgrima.

Però els oblits són pitjor.

Perquè resten vivències imprescindibles al present.

Al present de cadascú o el compartit amb un entorn determinat.

Una carpeta de fulls groguencs nascuts entre el 64 i el 69.

Artà, tan a prop i tan enfora, és el protagonista.

Aquell que recollíem amb lletres de motlo una vegada cada mes.

Uns amics de ploma i de qualque sopar esporàdic a La Colònia.

L'Artà entrevist des de la portalada que encapçalava el "Bellpuig".

La televisió de Calvino ens dóna el cant gregorià de Roma.

Rellegint les vuit pàgines habituals hi ha una confusió.

La confusió dramàtica imposada per la vida.

On surten agermanats el companys que llavors hi eren i avui ja no hi són.

Als que me nec a destriar.

Rotundament.

Perquè la creació literària té el poder de confondre realitat i fantasia.

I tancant els ulls, entre pàgina i pàgina, ressorgeix el passat, mesclat amb el present o amb un somni de futur.

Per ventura l'amo En Rafel, vendrà a cerca aquest original.

I m'oferirà de passada unes paperetes de la Loteria de Cap d'Any.

Ja que la de Nadal del 84 no ha tocat a Mallorca.

Un grup d'entusiastes volen crear el Club Llevant.

N'haurem de parlar al "Bellpuig" del mes qui ve.

Sí, també afegirem qualque col·laboració més en la nostra llengua, en que sia un poc perillós.

Cosa que alegrarà el Pare Ginard, a qui vaig haver de substituir a l'hora d'escriure la "Silueta del mes".

Mentres ell segueix parlant dels carrers d'Artà i té a punt la recollida impressionant del seu "Cançonet".

Ens veurem amb En Terpo, abans del reportatge, entre carambola i carambola. devers "Es Centro".

O amb Santiago per Ca'n Matemalas, quan torni del viatge de noces.

Ha vingut un vicari jove, Antoni Gili, que s'ha posat a fer història de llinatges i fets, tot rabent.

Mentres el Pare Muntaner se'n va al Perú, segurament a ensenyar mallorquí.

Parlen de restaurar les Murades de Sant Salvador.

I En Parera canta "Lloriguera" que no es perdrà mai.

Diuen que En Pere Pujol té el "Moisés" a punt, i pensa fer terracuites si el cor li permet.

Giovanni Lilliu escarabuta científicament la terra de mata de "Ses Païsses".

Fa fred aquest hivern.

És temps d'anar al Teatre Principal amb Andreu "Callet", que parla de comprar unes cordes pel seu violí.

L'amo en Guillem Bujosa ja parla de com seran les carreres d'agost.

I don Mateu vol animar fort ferm les festes de Sant Antoni.

Pens que hauria d'escriure qualque cosa sobre l'impacte que em deixen els foguerons.

Però serà més envant, perquè encara he d'aprendre a manejar la nostra llengua.

O dels ametlers en flor al peu d'En Farrutx.

Que tornaran a florir quan "Bellpuig" faci vint-i-cinc anys.

O en faci cinquanta,, que també hi arribarà.

Que pels homes són molts d'anys.

Però pels pobles o els ametlers són una bufada de vent.

Entre l'ahir i el demà.

Passant per l'avui, que és dia de festa.

Nadal 84, que de fet no tornarà.

LLEVANT BELLPUIG FA PAIS

Ma Bel Sancho Orell.

Josep Melià.

Jo no havia parlar abans del "Llevant", no vaig tenir notícia del nostre històric diari local fins l'any passat quan degut al treball d'investigació històrica sobre l'ensenyament a artà i més concretament en la figura de D. Andreu Ferrer, vaig veure els primers Llevants a la Biblioteca March, allà es troben els primers números. Els altres desgràciadament estan espargits.

Sembla que va néixer com a portaveu de l'entitat cultural Minerva, fundada mesos abans (octubre-novembre de 1916) per un grup d'artanencs amants de la cultura i el progrés.

El primer número del "Llevant" surt dia 31 de desembre de 1916, dins un context econòmic i social molt determinat, podria dir que d'esplendor: s'acabava de crear la Caixa Rural; s'havia constituït el Sindicat Agrícola; molts d'artanencs havien tornat amb quatre doblers de les Amèriques; s'havia reformat places i carrers; s'havia concedit el ferrocarril, i també aquest mateix any s'havia reformat la parròquia i Sant Salvador.

El "Llevant" es comença a imprimir al carrer Quatre Cantons nº 3, en una impremta que havia comprat D. Andreu, Gràcies a la venda d'una finca de ca seva a l'enginy d'un "missatge de Sa Canova" ex-impressor.

De 1916 a 1919, segueix una mateixa línia: els articles relaten la vida social artanenca, les vetlades literàries, les sessions de l'Ajuntament, les cròniques dels pobles veïns, les enquestes sobre les escoles... Llorenç Garcias, Said i d'altres.

A partir de l'any 1920 El Llevant canvia de format i decidí prendre noves orientacions. L'any va ésser fructífer, s'arriba a l'acord de obrir noves fronteres, així en els anys posteriors trobam col·laboracions de Menorca, articles de Joan Capó, de Miquel Ferrà, B. Dàder, etc.

També com tot diari, va passar per anys crítics: l'any 1921 a causa de la falta de paper es fa només de dos fulls, i surt mensualment envers de quinzenalment.

Malgrat tot va viure uns catorze anys, almenys segons les meves fonts, jo he llegit fins l'any 1930, però la Gran Enciclopèdia Catalana dona el 1931 com a data final. D'aquests catorze anys deu el va dirigir D. Andreu i la resta una Junta o Comissió, de la qual no coneixem els membres.

En el núm. 450 del 10 de gener de 1929 hi ha una article que diu:

"El treball constant de n'Andreu Ferrer durant els 12 anys que ha editat Llevant quedarà perdurablement arxivat i a tota hora el crític i el historiador hauran d'alimentar precisament la seva ploma, amb les notes escrites de "Llevant".

I així és, amb les notes escrites a Llevant, jo he perfilat uns anys d'ensenyança a Artà, un altre tal vegada ho farà de les notes del Bellpuig, d'aquí la gran importància del nostre diari local. Es el petit recull de la nostra història.

Una vegada-mentre queien barrals d'aigua damunt l'Ullal del Port de Pollença- Miguel Angel Asturias m'explicava la reacció dels bruixots enfront de l'invent de l'escriptura. Els sacerdots de la cultura oral, em deia, es produïren davant l'alfabet amb la mateixa estupidesa que els intel·lectuals enfront de la televisió.

Supòs que hi hagué també un temps en el qual el comú de la gent desconfiava de les noves tècniques. Igual que els obrers anglesos rompien els primers talessos mecànics que, pensaven, els deixarien sense feina. D'actituds antiprogressistes n'hi ha de tota mena. Una aristocrata andalusca, senyora de mitja dotzena de pobles, s'oposava a que s'instal·lés l'electricitat perquè els jornalers tendrien més ocasió de pecar. Encara avui, embolcallat de verbalisme, queda molt de reaccionarisme travestit de nostàlgia de coses irrecuperables i, en el fons, tampoc no massa dignes de perviure.

Quan jo era nin el fet de sebre "lletra" equivalia a un cert "status" social. La cultura i l'educació jerarquitzaven la vida. Molta gent, fins i tot, entenia que omplir-se el cap de coses inútils acabava essent un obstacle que treballar el camp. Aquesta actitud dels pares perquè els seus fills no sien massa diferents de com ells foren és tan antiga com susceptible d'adaptació a noves realitats i formes. Aquesta forma d'actuar, de totes formes, a Artà era molt excepcional. Tal vegada per això avui en dia hi ha tants d'artanencs il·lustrats a fora poble. No hi ha dubte que serví per obrir horitzons a molta gent. Obvi és que els canvis obrats en el terreny individual foren molt més lents en el pla col·lectiu.

Per això tenc tanta simpatia pel "Bellpuig" i per qualsevol altre vehicle educatiu, les escoles, el museu, els clubs esportius i culturals. Dir que el "Bellpuig" és un miracle gairebé és un doi evident. En un temps que els grans monstres com "Le monde" fan ull, o la majoria de la premsa té pèrdues, editar un periòdic vilatà és una empresa de molt de mèrit. I és clar, magrat tot, que no és una feina de mecenatge el que la fa possible. Al llarg d'aquest quart de segle els equips responsables de la revista s'han succeït. Fer un periòdic no és tan sols un problema de doblers. Calen escriptors i, sobre tot, calen lectors. Sense tal suport no hi ha paper que aguantí vint-i-cinc anys.

Encara que qualche plana del "Bellpuig" si passarà a la història de la literatura, és palès que la modestia de la revista no ha pretès mai altre cosa que allò que la revista és. En aquestes planes, tanmateix, molts s'han iniciat a llegir i a escriure. Les coses d'Artà han tengut aquí un vehicle per a ésser conegudes. La nostra gent, una tribuna per a expressar al seu parer o una ocasió per ésser recordada. Ara són un llegat que queda per a les noves generacions. Granet a granet s'ha anat fent una feina d'aquelles que edifiquen, que fan país...

UNA HISTORIA de SERVEI

Per Gregori Mateu Estarells.

Fa només tres anys que tenc el privilegi de viure en aquesta terra llevantina, plena de paisatges hermosos i de gent encantadora. Però ja fa un caramull de lustres que sabia d'aquest poble d'Artà i coneixia les seves inquietuts i les seves curolles i, en tot cas, ja admirava la fanera tasca cultural i el delid joïós de fer festa. Ariibava, puntualment, a casa meua una revista cultural amb firmes que ja voldrien tenir altres publicacions més enlairades i esponeroses. Aquesta revista, "Bellpuig", batejava amb l'esperit d'una terra fèrtil i hermosa i obria les seves pàgines a tot allò que significàs progrés, bon gust, inquietut cultural, amor a la saba d'allò que sempre viu.

És a dir, vaig conèixer el poble d'Artà mitjançant la finestra que obria la revista dels artanencs i que ara mateix viu la fita dels 25 anys de sortir al carrer, superant sotracs i ventades, navegant sense frustracions per entremig dels temporals econòmics i arribant sempre puntualment al seu destí.

Les paraules passen o les se'n duu el vent. Les persones omplen moments importants de la vida d'una comunitat. Però, els documents escrits fan història i queden per a sempre dins l'ànima col·lectiva d'una comarca. Basta mirar les pàgines esblanqueïdes dels exemplars atrassats i recordar fets, festes, aconeximents, èxits i fracassos, tot sabent que tots aquests aconeximents donen vida a l'ànima col·lectiva i queden per a sempre en el record massa vegades esborradís i fugisser de les persones.

Els historiadors de la nostra comunitat franciscana d'Artà hauran de sucra les pàgines de "Bellpuig" quan vulguin conèixer la personalitat cultural i humana del millor folklorista de les terres balears, el Pare Rafel Ginard, o quan desitgin cercar l'origen de la vocació missionera de Monsenyor Damià Nicolau, o quan intentin descobrir la història personal de cents de religiosos franciscans i que visqueren i estimaren aquesta terra artanenca.

Ara, - vint-i-cinc anys després de la seva fundació - segueix arribant puntualment a casa meua la revista dels artanencs, i he de dir que llegesc cada una de les seves pàgines, i puc afirmar que la sent com a cosa meua, m'agrada el seu batejar, compartesc les seves misèries, sent com a pròpies les seves equivocacions. Artà no seria Artà sense el "BELLPUIG". Forma part de la seva identitat cultural i humana. La veig a la camilla, mesclada en la llata, el ganxet i les agulles de fer calça. És el petit miracle de la premsa forana, cada vegada més arrelada dins la vida del poble.

Voldria seguir donant la meua petita contribució, els meus pensaments, les meves inquietuts, tot allò que sent i som, a les pàgines que durant tres anys m'han acollit amb els braços oberts. Hi ha hagut qualque moment que he sentit la repinyada de la incomprensió, però sempre la sofrida revista dels artanencs m'ha retornat estimació, encoratjament i dalit per a seguir servint a un poble, el poble d'Artà, que ho mereix tot.

25 anys de comunicació. "Bellpuig". Una bona revista per un bon poble.

Joan Escanellas.

Fa vint-i-cinc anys, sortí com jugueta dels Reis el primer número de BELLPUIG, un full atapit, de quatre planes, que llegiríem en un batre d'ulls i amb una perplexa alegria. En la frescor palpable de la seva aurora ja en pràtiem una llarga vida, o potser l'aiguràssim ina mica a ulls clucs, per una simpatia lleugerament crèdula que barreja sovint anhels i vaticinis.

L'entusiasme, tanmateix, era lògic si derivava d'una lectura dels textos. Rera la prosa del Pare Ginard i la saviesa de Mossèn Llitas, un excels equip de redactors i una tipografia primmarada treien una revista amena, culta i presentable. Pocs mesos passarien, i el nadó bravejava de salut i esponera. Malgrat la seva minyonia, se'l declararia major en una editorial de gratitud, un dissabte de festes. La declaració, clarament premiatura, mostrava que BELLPUIG era ben acollit i havia aferrat les arrels.

El període que en podríem dir fundador duraria una cinquena d'anys. Contituf possiblement l'era daurada, mític Edem que lluiria aprimorades flors i fruita saborosa. La primera té la primacia. No convé discutir-ho ni desencantar la memòria d'insuperable perfecció que dona a les històries aurèola divina i una qualitat fora del temps.

Aquells dies ja no tornaran, i aixó els atorga més categoria. Abandonaren poc a poc els fundadors, seguint la llei inexorable de les coses que duren: En Jordi Vicens, En Jaume Casellas, el Pare Ginard, En Francesc Femenies, Mossèn Llitas, En Rafel Amorós, Mossèn Galmés i alguns altres iniciaren i clogueren un cicle creador. Però BELLPUIG superava la crisi; s'havia emancipat i ja no depenia dels cappares ni d'un eventual equip de redactors, i esdevenia riquesa del poble, eina d'informació, diàleg i cultura, que copsaria per als artanencs la infatigable palpitació del temps.

La fidelitat del poble per BELLPUIG i viceversa, ha conformat un maridatge fèrtil, i així BELLPUIG, en el seu lloable trajecte, ha incubat en forma de notícies els més íntims batecs de la vila. A les seves cròniques, editorials, articles de fons, interviews, gasetilles, anuncis, fotografies i dibuixos s'hi troba la síntesi del que hem pensat, anhelat i viscut el darrer quart de segle, les més notables efemèrides d'una vila antiga i senyora.

S'hi troba la reconstrucció de l'Almudaina i el seu posterior enllumenament, la restauració del Santuari, trasllat del Museu Regional, expoli dels Marts, evolució de l'ensenyança, la lluita reeixida per un Institut, la vida profitosa i efímera del Club Llevant, l'avanç urbanístic i social de Sa Colònia, la consolidació de la democràcia, fundació de la Residència, auge de les festes anyals, contínua desfollada de persones, i tantes petites històries que configuren un rosari de vivències personals, familiars i col·lectives.

Des de la llunyania contemplan l'obra ben feta de BELLPUIG i tot el que ha guardat per a la nostra vila. Mereix evidentment l'enhorabona, però, aixó sí, com una passa més que funcioni per a l'esperança. Atorguem-li, doncs, un plàcet amical que l'estimuli a prosseguir la ruta cap a un pròxim i felicitat cinquantenari.

UNA GIRADA A DARRERA

Antoni Gili

1a Etapa de "Bellpuig" 1.960-1.968

L'any 1.959 es tengué la idea d'una publicació mensual pel poble i encara que sonassin altres noms es donà a la novella revista un nom d'antigor de caire artanenc. Es volia fer un periòdic de saba artanenca i mallorquina.

Superant dificultats, apareix el primer exemplar, dia 5 de gener de l'any 1.960. Aquest primer número de quatre planes contenia escrits en mallorquí. Era la primera revista que ho feia, a Mallorca, des de molt de temps. El preu era de dues pessetes.

L'editorial de la primera edició canalitzava el seu dembeble. Seria òrgan de la parròquia d'Artà en acte de servei a la noble missió de l'Església. Eren encara temps preconiliars. Com a finalitats i objectius s'assenyalaven promoure una unitat efectiva en la caritat, una unitat de criteri i pensament, una unitat de vida, a través d'una convivència social i una unitat en la nostra història.

Es col·locava baix la protecció de la Verge de Sant Salvador per a fer una gran família de la parròquia i sortia amb un record del periòdic artanenc Llevant (desembre de 1.916 a febrer de 1.931).

El primer aniversari ho celebra "Bellpuig", sortint al carrer a dos colors a la capçalera. Es un constant i feliç reforçament de "Bellpuig" que creix en planes i augmenta en subscripcions que arriben a 900, l'any 1.962.

S'arriba al desembre de l'any 1.963 i "Bellpuig" ja constitueix un volum de prop d'unes 400 planes i molts són els qui tenen la curolla d'enquadrar-lo.

L'any 1.964, es puja el preu de l'exemplar a tres pessetes, però encara hi haurà déficit.

Un entrebanc dolorós esdevingué l'any 1.965. "Bellpuig" deixa la Impremta "La Actividad" on havia nascut i per raons solament d'economia passa a estampar-se a Ciutat, a la Impremta Politécnica.

En aquest punt de la nostra menuda història de "Bellpuig" hi ha que notar la persona de Rafel Amorós que ocupà el càrrec d'administrador. A la seva tenacitat, fe i dinamisme s'atribueix superar una crisi que féu perillar la continuació de la nostra revista. S'augmentà el nombre de subscriptors, es posà en marxa un concurs de redacció, s'incrementa el noticiari i s'inclouen més fotografies.

Amb tot i amb això la revista no acaba les dificultats sobretot econòmiques.

Una volta sortit a llum el número del mes d'agost de l'any 1.966 hi hagué una estada d'uns tres mesos en què no es publicà el nostre periòdic. Però es vanceren les ensopgades.

Els set anys de publicació, desembre de 1.966, arriben i es demanat un nou esforç als subscriptors, pujant el preu de l'exemplar a cinc pessetes. Sense aquesta pujada, el descobert de l'any pujaria a 20.000 pessetes.

Pel desembre de l'any 1.967 es clouen els vuit anys i es poden enquadrar els dos primers volums. "Bellpuig" manté forta anomenada entre la intel·lectualitat mallorquina.

La partida a Manacor de Mn. Mateu Galmés i la venguda a Artà de Mn. Joan Servera són les notes a remarcar de l'any 1.968. Per tant "Bellpuig" canvia de director.

A les acaballes d'aquest any, "Bellpuig" amb estrètors d'economia troba amics disposats a pagar més i gràcies a ells pot seguir endavant.

Comercial ARTA

Carrer de Ciutat, 26

Tel. 56 21 48

ARTA

feliç commemoració de Bellpuig

CONDOR	Motocultores	JUSCAFRESA	Remolques
CONDOR	Motobombes	BEVILACQUA	Remolques
BATLLE	Empacadoras,	GASPARDO	Barras de Corte
ZAZURCA	Segadoras Hi.	DECA	Soldadores Elec.
AGUDO	Cubas de Vacío	TENATX	Amoladoras
MONDIAL	Motosierras	DECA	Cargadores Bat.
GAVARA	Pulverizadores	PELADORAS	Almendras

Electrodomésticos Radio y Televisión

COMERCIAL

SANSALONI

Ens unim als 25 anys de "Bellpuig"

Objetos Regalo - Artículos Bebé - Juguetaría
Bicicletas - Motos - Motocicletas y Motores Riego
Calle FONDO, 5 y 7 Tel. 56 22 93 ARTA

HISTORIA DEL DEPORT A ARTÀ

Montserrat Santandreu
Joan Ginard.

TALLER DE COMUNICACIONS

A vegades no ens adonam del que realment estam vivint i del que pot representar dins un futur pròxim.

Un dels principals aspectes de qualsevol nucli social és el deport, el que nosaltres intentarem fer serà retornar a la memòria unes fites i uns esdeveniments dins d'aquest aspecte, encara que la història d'aquest sigui relativament breu (les manifestacions deportives a Artà i quasi bé per tot arreu daten de principis de segle).

Començarem per les bicicletes que és el primer deport que arraigà verdaderament fort i d'una forma oficial. Dintre d'aquest deport es poden distingir dues etapes: La primera es vegé marcada per la figura d'en Tomeu Flaquer, que amb els seus èxits dins aquest deport despertà molta afició, encara que només fou tot ell el que es consagra realment com a institució dins el Poble. Amb tot això corrien els anys 30, i la primera pista (que s'inaugura l'any 1927) estava situada en es "Pai d'en Sales"; els organitzadors i consolidadors d'aquesta primera etapa foren entre altres l'amo Guillem Bujosa i D. Joan Sard. Artà figurava com uns millors llocs, tant amb afició com en velòdrom, de Mallorca. Vengueren, després de la febre d'en Flaquer, uns anys de decadència, mentres tant a l'any 46 desaparegué la pista per diverses circumstàncies Però es fa un nou velòdrom que s'inaugurà l'any 57 construït amb esforç de tot el Poble i particularment de l'amo en Tomeu Corona, que hi dedicà moltes hores. Ja serà dins aquesta altra pista a on es desenvoluparà una segona etapa i com a figura d'aquesta hi trobam en Sebastià Sastre.

Aquesta pista també desaparegué per la construcció de la carretera de Cala Ratjada. Des d'aquells moments fins ara, desgraciadament, no hi ha hagut altra figura a destacar dins el món de les bicicletes.

Un altre deport, i d'arrels d'afició i de arrels molt més antigues que les bicicletes és el dels cavalls, encara que aquest no arraigà de manera oficial fins molt més tard, cal dir que d'una forma irregular hi ha hagut carreres i bones besties al nostre poble així des del començament (recordem les carreres que es feien a les Fontanelles amb la destacada ego "Rega" d'Es Rafal).

Podem destacar cinc etapes, que són sa de ses Fontanelles, Es Cos, Son Catiu, Son Fang i definitivament Son Catiu. En quant a carreres s'efectuaren irregularment normalment per Sant Salvador, exceptuant alguns anys). Hem de destacar també que abans de la guerra duien cavalls francesos (per correr i per criar) però que durant aquesta s'aturaren de venir per tornar després.

Per destacar alguns cavalls, podem anomenar el de sa Creu Vella anomenat "Opel" que també fou semental, i el de l'amo en Biel Nonga que nomia "Indian" fill del prestigiós "Safo", darrerament podem destacar "N'Unita" així com també nombrosos cavalls, encara que no assoliren el triomf de "N'Unita".

Parlant de Futbol podem dir que aquest neix a Artà a l'any 20, i que el dugué gent provinent d'Amèrica. Sobre els anys 1927-28 es forma el primer "Club" encara que fos d'aficionants anomenat "Levante". Però a nivells més oficials el Club es formà a l'any 31 anomenat ja "Club Deportivo Artà", que és el nom actual. Ja es jugaren tornejos devers l'any 36 (a nivell comarcal), a partir d'aquest anys neixen uns quants d'equips però amb certes connotacions polítiques que duen els tornejos a un nivell insular. A l'any 45 podem parlar del Club amb les estructures modernes. Durant la història del Club podem assenyalar tres camps que hi hagué: S'esplanada de Bellpuig, Es Cos i Ses Pesqueres.

Al 45 s'inaugurà el camp de futbol d'Es Cos, que acabà definitivament el 55, on es traslladà a Ses Pesqueres, marcant es primer gol de Ses Pesqueres en Joan Sureda (Peix).

Al 1946 l'equip de futbol era compost per externs, però no es pogué mantenir, passant a jugar gent del propi poble. Quan jugaven els externs eren pràcticament imbatibles, durant 40 partits dins casa no varen perdre un sol punt, mentre que en l'equip de jugadors del poble es produí una notable decaiguda.

A nivell local cal destacar les figures deportives d'en Rafel Piris que va jugar a categoria nacional amb el Granada i l'Espanyol, en Joan de S'Hotel, Joan Xaret; etc i aquest darrers ja a nivell regional.

Hem de dir que durant tota la història del Club aquest no ha baixat mai de categoria, sino que sempre ha pujat, a no ser en aquells casos que va renunciar voluntàriament a la categoria.

En altres esports hem de destacar la presència del "Club Recreativo de Ajedrez", la figura d'En Pedro Matemales, que va fer quart un any a nivell insular; Es Billar que es jugava en el Centro i a Ca'n Matemales igualment que el Ping-Pong desenvolupat especialment pel Club Llevant.

Un altre deport que d'una forma irregular es dugué a terme a Artà fou el dels coloms en el qual s'assoliren bastants d'èxits (recordem el d'en Biel (Garrova) que fou campió nacional de "Gran Fondo")

UN AFEGITO A L'OSMOSI ARTISTICA

D'en Joan Mesquida

EXPOSICIÓ

Amb motiu de l'esdeviniment pictòric i literari del propassat 22 de desembre, en Joan Mesquida trencà la vidriola, llargament abastida de suanyes i verdesques de la nostra contrada, on bataguen i trafeguen insubornables i mocrososcòmiques criatures afanyades en servir la natura que (elles ho saben cert) l'home, tossudament, està resolt a esbucar.

En Joan, es mou dins un món bucòlic i oníric. I tan xarpat. Es un abstret celador dels boscatges, dels quals res li es aliè. De sobte barreja la grandària dels paisatges amb quimèrics amors de taronges baronges: Albinoni, Vivaldi, Mahler, Assimov, Foix... o el miracle vivent del ciclàmen (qui ret latria perenne a la naturalesa) tan cricany de promeses com ubèrrim d'esperances. A en Joan, sols es pot conèixer sortejant (que no trepijant) les arundinàcies i, les euforbiàcies dels vessants i galtarells de la nostra serra.

Pretendre altra cosa és enfosquir i afeblir la seva aura intensa i lluminosa que només cobra força quan es fon amb el TOT.

Gràcies Joan: Aquell mastegatatxes del planter de Bini Algorfa, m'ha dit que t'espera un dia qualsevol, per a involucrar-te més i més en la noble tasca de fondre, amb pinzells i llàpiços cromàtics, les paraules i els colors que ell i els seus germans, s'afanyen en mostrar-nos: Fer vida de la Vida i que, al fossar, sols mor la Mort.

El que pinta aquest pinzell
i escriu aquesta ploma
el temps no pot esborrar.
Ningú idò, s'ha d'animar
a corregir-me l'escrit
no pinta qui té delit
sinó aquell que sap pintar

Del Martín Fierro.

El passat dissabte dia 22 s'inaugurà a la Caixa, l'exposició d'olis d'En Joan Mesquida. També es presentà el seu primer llibre de poesies que recentment ha editat "l'Editorial Cap Farrutx" essent el primer número de la col·lecció "Terra Roja", i imprès a Gràfiques Llevant. La presentació anà a càrrec del prior del convent P. Gori Mateu, que per cert fou molt encertada. Tengué paraules molt adequades per a resaltar la persona d'En Joan, l'artista i el poeta, fent una llarga resenya d'aquestes tres qualitats que van unides en la mateixa figura.

Res no podem afegir que no es digués allà. Solament dir que passaven de cent persones que es reuniren a La Caixa per felicitar En Joan i admirar les seves obres. També hi hagué un petit bufet fred però apetitós, que féu les delícies de la gent. Enhorabona Joan pels teus èxits i per molts d'anys.

JOCs I JUGUETES

El diumenge dia 16, a una sala del Centre Social, s'inaugurà una exposició de juguetes a càrrec del SMOE d'Artà i Sant Llorenç, amb la col·laboració del nostre Ajuntament.

Es tractava de juguetes per tota classe d'infants. De 1 any fins a 12 anys. Pareix que ha tingut bastant d'èxit dita mostra. Per tant, enhorabona als organitzadors.

JOCES I JUGUETES

Els passats dies 16-17-18 i 19 de desembre va tenir lloc al local del Centre Social una exposició de juguetes educatius.

El motiu de l'exposició era orientar a pares, padrins i demés familiars en la triadella de juguetes per a reis, donar a entendre que el joc és una de les accions més "serioses" que realitza l'infant i que la juguetia ben triada estimula el creixement al nin quan juga s'ha descobert que:

- a una determinada edat li correspon una juguetia determinada.
- que una juguetia donada prematurament retardanament no produeix el mateix efecte.
- que hi ha juguetes que potencien el joc solitari i d'altres que estimulen el joc en grup desenvolupant les capacitats de relació social.
- que hi ha juguetes de totes les èpoques i països, i altres més adaptades a les característiques culturals que envolten al nin.

Per tot això, no basta deixar a l'atzar aquesta elecció.

La juguetia ben triada ha de respondre a les característiques, interessos i necessitats de l'infant.

Es necessari tenir clars els criteris a seguir sobre quines juguetes han de tenir els nins, evitant la influència publicitària fomentada quasi exclusivament en interessos comercials.

Pensem que gràcies a l'exposició va quedar constància de què les juguetes que anuncia la "tele" no són les úniques que hi ha al mercat, n'hi had'altres que satisfan en major grau les activitats lúdiques del nin.

Pels comentaris dels pares observem una positiva tendència als jocs d'antany, amb un desig de substituir le juguetes bèliques i clàssiques per aquelles que estimulen d'una forma directa la imaginació i creativitat del nin.

Estam convençuts de què tots haurem sabut treure bon partit d'aquestes orientacions i de què sabrem donar als intants els millors regals de reis.

Agraim la col.laboració de: Ca'n Sansaloni, Papereria Bujosa, Ca na Pere Andreua, Esplai. Es Colmado, Ninot (Manacor), Arlequín (Palma), que ens feren possible l'organització d'aquesta exposició.

Dolors Talens Aguiló.

Avinguda Costa i Llobera, 51 - ARTA

Felicitam el "Bellpuig" amb motiu de les seves Noces d'Argent i aprofitam l'avinentsa de convidar-vos a l'obertura del nou local que tindrà lloc dia 12 de gener a les 6 de l'horabaixa.

NOTICIARI

NUEVO ESTABLECIMIENTO

El pasado 15 de diciembre tuvo lugar la inauguración del servicio oficial de la casa Ford en Artà.

Su ubicación está emplazada en la calle Argentina, 31, nuevo y bonito local propiedad de Bernardo Escanellas, donde ha expuesto una bonita y variada gama de coches Ford con sus distintos modelos.

Los numerosos invitados al acto, fueron obsequiados con un abundante refresco, además de poder admirar la exposición y local, el cual ha quedado a disposición de todos.

Enhorabona Bernat, sort i per molts d'anys.

II TROBADA DE DIMONIS

El proper dia 13 de gener, es celebrarà a Sa Pobla la II Trobada de Dimonis de Mallorca.

Com és natural, -ja ho feren l'any passat a Manacor- els nostres dimonis d'Artà hi aniran a engrossar el número, suposam nombrós, que acudiran a Sa Pobla per fer aquesta diada.

TALLER COMUNICACIONS

Dia 5 de gener a les 17'30 hores, tindrà lloc a Na Batlessa la presentació al poble dels primers fruits del Taller de Comunicacions de Premsa, Radio i Televisió d'Artà on es presentarà al públic els seus primers treballs i la seva posada de llarg com a grup obert. Els treballs que es presentaran són el llibre de Jeroni Fito "El vent somia barques" i l'audio-visual "Flora Balear; visió general". Dins l'acte hi haurà, a demés d'un petit refrec, una lectura de poemes i la projecció de l'audio-visual esmentat. S'espera la participació d'un nombrós públic.

EL FORN NOU

Una notícia volem donar, que ben segur ja molta gent la sap. I és que fa més d'una setmana que el Forn Nou s'ha tancat, ens hem quedat amb una sola pastisseria. I que bé li deu anar! (comentaris a part).

El que els volem comunicar és que el Forn Nou està obert a tothom que tengui ganes de guanyar-se la vida fent pastissos o panets.

Ara fa 25 anys

Bellpuig nº 1, 5 de enero 1.960.

- En portada. Silueta del mes, resalta la aproximación del 2º premio de la lotería Navideña cuyo premio repartió en Artà alrededor de 500.000 ptas. despachado por los comercios: Palmito Fuster, Comestibles Ca Na Sissa, Peluquería Cati y Novedades Payeras.

- En segunda página. En voces autorizadas, entrevistando al Alcalde D. Miguel Artigues a las preguntas "¿para cuándo el Matadero?", contesta: "Lo tenemos proyectado en todos sus detalles. Hasta su posible emplazamiento en "Na Borrassa". "Ahora estamos pendientes de la concesión de una ayuda estatal que hemos solicitado. En cuanto llegue, manos a la obra".

- En página tres. Ecos artanenses destaca el Campeonato de Billar de 1ª y 2ª categoría. En 1ª categoría ganó Juan Ferrer, seguido de D. Antonio Picó y D. Sebastián Salom. Y en la 2ª categoría la victoria final fue para Sebastián Tous, seguido por D. Juan Vicens y D. Gabriel Oliver.

NOTA NECROLOGICA

Al amanecer del día 17 del pasado diciembre falleció el sacerdote artanense D. Antonio Esteve Tous, a la edad de 69 años, después de una larga enfermedad que le retuvo apartado de toda actividad más de dos años.

Entre los numerosos servicios que prestó este sacerdote merece destacar el de Visitador de los Ermitaños, Profesor y Mayordomo del Seminario Diocesano y Vice-Canciller y Vice-Secretario del Obispado de Mallorca.

Descanse en paz.

Optica Artà

LI OFEREIX ELS SEUS SERVEIS

C/. Ciutat (esq. Costa y Llobera)

ARTA

CARTA AL DIRECTOR

Senyor Director,

Fa mal participar en una polèmica, que hauria de ser civilitzada, quan en lloc d'un oponent obert al diàleg i a l'intercanvi de parers, resulta que se'n riu dels teus arguments. Aquesta actitud, tan pròpia de senyors d'altre temps, no mereix més resposta que el silenci. I que riui. A veure si en la seva solitud s'amara bé de les pròpies rialles. Més difícil ho fa, encara, si l'oponent es permet la impertinència de dir-nos, des d'un paternalisme tronat i absolutament gratuït, que la nostra tasca professional és sectària: ¿però quins elements de judici té per deixar les seves habituals elegàncies i esdevenir tan rude, tan impetuós, tan irreflexiu... tan un d'aquells nou caps que deia Machado?

Si hi volem participar és per dos motius. Un, per mantenir el moll del nostre homenatge a tantes persones que patiren persecució per les seves idees, en ocasió del traspàs de tres d'elles. En segon lloc, perquè, en la nostra opinió, el que ha fet el nostre article no han estat rialles, sinó agrura a un estómac al·lèrgic a alguna de les coses presents a "In Memoriam".

Deixant a part reaccions estranyes en qui ens té avesats a serenors i subtils, no hem d'estar d'exposar-li al senyor Esteva Sullà algunes coses.

El títol "In Memoriam" era premeditat. El creim adequat per una nota necrològica com era el cas. És a dir, per a un record emocionat vers unes persones molt concretes titulars d'unes vivències tan concretes com amargues que els qui vivíem amb ells coneixíem prou bé. No era, certament, un assaig d'interpretació històrica: però tampoc no em fèim una abstracció, sinó que ens basàvem en uns fets.

És un fet, i inqüestionable, que a Mallorca, a Artà, els qui patiren foren sobretot uns: els esquerrans. I això era el que dèiem, i no que fossin uns angelets. Ara bé, tot i ésser difícil sospesar l'angelitud d'una persona, ¿ho devien ser els qui durant l'estiu del 36 es reunien sovint a una casa determinada i allà, com a deus d'un ordre nou i just, tiraven junta per decidir qui convenia que morís? No baixem al terreny de l'anècdota, sobretot si és preferible deixar-ho dormir: però a la vista està que no convé oblidar-ho del tot, no sigui que algú després ho pretengui falsificar impunentment.

Una visió maniquea de la història a força de reduccionista és falsa. Als qui perderen, però, no els hem sentit dir mai que s'avergonyissin de la seva història. En canvi sí que ho hem sentit de llavis de vencedors. Insistim que parlàvem de circumstàncies molt concretes i per tant no direm que aquestes siguin extrapolables a un àmbit, no ja més extens sinó distint. És evident, per altra banda, que la raó no és mai tota a un sol lloc i en temps de fúries desfermades, no sol ésser a cap lloc. I que si el patiment d'aquí va ser per a uns, a altres indrets va ser per a altres.

És aposta que les seves opinions sobre la Història, que respectam però no compartim, són totalment fora de lloc com a resposta al nostre "In Memoriam". I no les compartim perquè:

1.- Tot i que és cert que el Partit Socialista dels anys 1931-36 es pot considerar com a un partit revolucionari, cal dir que el concepte de "Revolució" s'ha d'entendre dins un determinat context històric fora del qual aquest mot perd tota significació objectiva.

Als anys de la II República, la "revolució" que els partits d'esquerra -i no tan sols el Socialista- propugnaven tenia com a objectiu donar solució als greus problemes que les forces conservadores mai no havien solucionat, és a dir, acabar amb el caciquisme polític i electoral ("jo som del senyor de...") realitzar la tan necessària reforma agrària, donar sortida a les reivindicacions de la massa treballadora o concedir l'autonomia a les nacionalitats o regions "històriques".

G.A.T. 820

C/. Binicanella, 12.- Tél 58 55 15/52 CALA MILLOR
Carretera Cala Agulla.- Tél 56 40 17 CALA RATJADA

OFERTA ESPECIAL CUBA

Para la Industria de Hostelería con reducción del 25% Salidas: Enero días 11, 18, 25.- Febrero 1, 8, 15 y 22. 10 días pensión completa HOTEL LUJO..... 95.425 Ptas.

Otros destinos CONSULTENOS!

Carta al Director

En aquest sentit, ésser revolucionari implicava forçadament un progressisme polític, econòmic i social, no sempre aconseguit, és ver, però molt llunyà del caràcter pejoratiu que vos, d'una forma tan alegre, li donau.

2.- És senzillament un pintoresquisme afirmar, com vos ho feis, que el Partit Socialista es "proposava l'enderrocament per la força del govern de la República". El que els socialistes i altres forces d'esquerra feren des del novembre del 33 fins a finals del 35 fou oposar-se amb totes les "armes" que el sistema oferia, a la política del govern de dretes Lerroux-Gil Robles: política que pretenia reformar la Constitució, suprimir la reforma agrària... i, en definitiva, preservar el poder polític i econòmic en mans d'aquells que sempre l'havien tingut. Així doncs, el moviment revolucionari d'Astúries del 34, la vaga general decretada per la UGT o la proclamació de l'Estat Català dins la República Federal Espanyola, per citar només alguns exemples d'aquells moments -revolucionaris segons vos-, són reaccions comprensibles de les masses camperoles i sindicals disconformes amb el govern radical-cedista el qual es veié incapaç de donar sortida als problemes interns agreujats per la crisi econòmica mundial del moment.

Però el pintoresquisme esdevé sarcasme ofensiu si pensam que qui realment es va proposar enderrocar per la força el govern republicà -constitucional i legalment constituït- va ser qui el 18 de juliol del 36 donà el cop d'estat de resultes del qual esdevengueren les desgràcies que patiren els nostres homenatjats, o sigui, els vostres revolucionaris...¿suggeriu que s'ho mereixien?.

3.- Malgrat els valors de llibertat, justícia, participació... fossin compartits per la majoria dels partits polítics republicans i tenguessin, com afirmau, les seves arrels en la Revolució Francesa, cal analitzar-ne l'ús polític que cada estament, tendència o grup social i econòmic en feia.

La Història n'és ben alligadora. Els sistemes polítics imposats per la burgesia des de principis del segle XIX fins ben entrat el segle XX no eren precisament un model de participació política, justícia social o llibertat per a tots. El caciquisme polític, la repressió contra les aspiracions i reivindicacions obreres, la desigual distribució de la riquesa o la participació política camuflada sota un sufragi censitari en són bona prova del que afirmam. Fins a la Constitució republicana del 31 no s'establirà un autèntic sistema democràtic (extensió del vot a les dones, llibertat de culte, de premsa, regulació del dret de vaga...) bastant diferent del liberalisme polític que la burgesia capitalista sempre havia intentat mantenir, i autèntica conquesta de les forces treballadores i dels partits d'esquerra, entre els quals el Socialista que, per cert, no ens conta com a militants.

El temps passa. ¿és possible, però, que del 75 ençà no hagin canviat tant les coordenades de la convivència com per no ser possible donar, en pau i cara alta, l'últim adéu a persones que mai no tengueren cap floreta que els rescabals del seu sofriment?. Abans havíem aventurat que el problema hagi estat estomacal. ¿Hem de suposar que per a algunes persones una mínima lloanxa necrològica suposi un intent condenable de santificar aquells socialistes del 36? ¿És tan mal de digerir això? ¿No podem fer memòria d'aquells paisans que els va tocar caure davall? Creim que sí. Aposta, en el moment del seu traspàs, s'hi escau el record, sobretot la reflexió, i el desig que hagin trobat la pau.

J. Alzina; J. Morey; J. Sureda.

casa BOTELLA

tel. 56 22 54 — arta

OFRECIENDOLES

TV COLOR VIDEO HI-FI-THOMSON-COCINAS A GAS Y ELECTRICAS "THIMSEL". HORNOS Y ENCIMERAS "THIMSEL".

LAVADORAS "NEW POL" - "WESTINGHOUSE" EDESA Y FRIGORIFICOS EDESA Y WESTINGHOUSE.

MAQUINAS ESCRIBIR OLIVETTI COLCHONES GUARDA-ESPALDAS "PIKOLIN".

MUEBLES TERRAZA KEITAL Y MUCHAS COSAS MAS.

nos unim als 25 anys de Bellpuig

feliz conmemoración de Bellpuig

COTEX

Desea a todos sus clientes un próspero Año Nuevo, y aprovecha la ocasión para agradecerles la elección de sus servicios.

PASEN A RECOGER UN ALMANAQUE

A su disposición en:

C/. Antoni Blanes, 42
Tel. 56 22 19
ARTA (Mallorca)

En Cala Ratjada:
C/. Isaac Peral
(enfrente Iglesia)
Tel. 56 44 55

ESPORTS **JUDO**

¡EXITO DEL JUDO ORIENT!

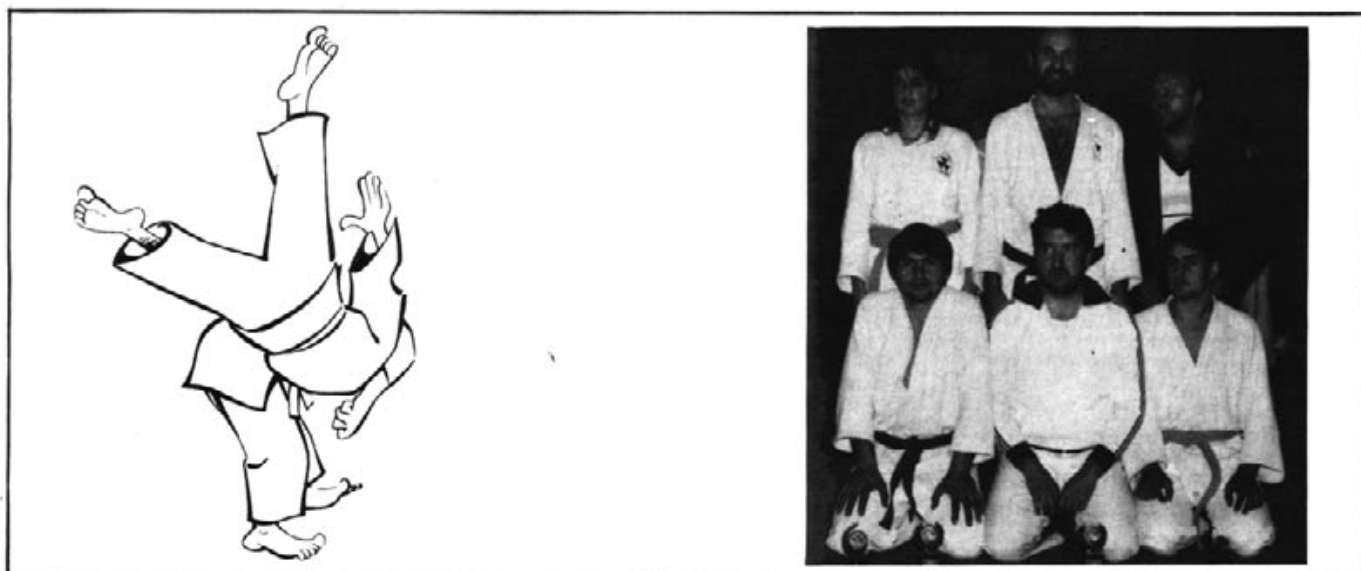
Con gradas repletas, el pasado día 15, se celebró en el polideportivo de San Fernando de Palma una nueva edición del Trofeo Fin de Año de judo senior.

La gran participación de judokas y clubs dieron como cada año la competición que de ellos se esperaba.

El C.A.M. Orient juntamente con el Shubukan de Palma y el Dojo Kata de la Puebla, fueron los grandes triunfadores de este trofeo.

El éxito de C.A.M. Orient fue del todo completo ya que de cinco participantes se consiguieron cuatro medallas, no logrando la quinta por decisión arbitral en el primer combate.

<u>NOMBRE</u>	<u>CINTO</u>	<u>PESO</u>	<u>TROFEO</u>
Miguel Angel Esteba	verde	de 70	oro
Gabriel Torres	naranja	de 70	oro
Pablo Porcel	amarillo	de 70	bronce

Open femenino

María L. López, medalla de plata.

De entre los mejores combates podemos citar el realizado por Gabriel Torres del Orient, que bajo la buena dirección del trio arbitral, consiguió marcar un hippon de pie por Harai-Goshi, de los cuales hacía mucho tiempo que no se veían en una competición de este nivel.

La nota discordante de esta edición la protagonizó un grupo del público al proferir gritos e insultos con palabras malsonantes llenas de mala educación y sin tener la más mínima idea de la deportividad, contra la F.B.J. y su junta directiva.

Todo ello a resultas de unas diferencias de peso entre dos judokas; pero lo malo del caso es que este sector del público no se había enterado de las diferentes categorías y pesos de los distintos combates. Bien saben los clubs y sus competidores los pesos para cada categoría, y al mismo tiempo son los interesados los que deciden en tomar parte o retirarse, por lo que señores del público, cuando no se sabe una cosa pensamos que lo más adecuado es pedirla o callarse.

Por nuestra parte pediremos a la FBJ la colocación de un miembro directivo a la entrada, para que ninguna persona no autorizada pudiese acercarse al tatami. Todos sabemos que es en beneficio de la competición.

No podemos terminar sin antes elogiar al Orient que con su preparador PEP MASCARO, en este caso, ha realizado una excelente labor durante este pasado 1984.

ESPORTS

ARTA	5	FELANITX	2
P. CRISTO	1	ARTA	0
ARTA	0	MURENSE	2

COMENTARI

MAYOL

Els dos equips de l'Avance que participen en les categories d'Alevins i d'Infantils marxen en els llocs darrers, però un poc allunyats, per ara, dels llocs de baixada de categoria. El seu joc no és massa espectacular, i si bé en els infantils la seva arma millor és la defensiva, i en els alevins la seva és la delantera, ja que marxant per darrera, són dels màxims goleadors.

Els juvenils, tenen un sol defecte, i és que passen més temps cercant la traveta, la "puntada de peu", i no jugant, ja que quan s'hi posen és difícil, donada la seva rapidesa, aturar-los. Ja és vera que no tenen sempre els mateixos jugadors i que la porteria defensiva amb molt d'interès, però a vegades, en poc encert (és el primer any que "para", i això és difícil). La seva marxa golajadora és bona, i sobretot hi ha rapidesa, però les sobra aquestes "puntades de peu" i les protestes, sempre tenen la cresta encesa.

Les penyes, una de calç i l'altra d'arena. El Ferrutx després d'haver perdut un parell de positius dins Artà, ha aconseguit resultats sorprenents, recordar el 20-1, del passat diumenge, i van al segon lloc de la taula i en bones perspectives. El Bellpuig, no funciona, ja que a pesar de tenir 21 de fitxats, són sols 9 els que es presentaren al darrer partit, i és que algunes lesions, i altres que no volen jugar, (les agrada més el futbol!). Tot va així com va.

Si l'Artà fou capaç d'enrotllar, de guanyar amb amplitud un Felanitx que també va jugar, però que la defensa professional de l'Artà i la rapidesa a l'atac i l'encert davant porta el varen deixar abatut i al final després d'una sèrie de canvis fets pel preparador local (tots ells per motius de lesions) feren que l'equip perdés força i el Felanitx mos marcàs dos gols.

Dins el camp del Port, l'Artà, amb un equip molt rar d'aquell que va trepitjar la moral Felanitxera va sucumbir i deixar una altra vegada la moral dels seguidors molt baixa, i és que no es comprèn que quan una cosa funcioni se canviï sense més ni manco. Al meu modo de veure, Sr. Mascaró, no es comprèn.

Per una altra part el Sr. Bergas, pareixia que duia una bena davant els ulls, i si bé en principi no influï en el marcador, sí és vera que les agressions, o els petits incidents que hi hagué li passaren per alt (la seva preparació física molt deficient). No cal dir que fou el promotor de la derrota, ja que l'Artà no va tirar cap "chut" a porta en tot el partit i així lo màxim que es pot aconseguir és un empat, i més si se canvia un delanter per un mig.

El que vol dir tot això, és que l'Artà que tenia dipositades moltes esperances en aconseguir qualche positiu al Port, haurà de seguir lluitant a casa perquè no ens ne caiguen més, i tenir en compte que el proper és el Murenc.

RESULTATS

Alv.	(15-12) J. Sallista	(1) Avance	(2)
Inf.	(15-12) Petra	(1) Avance	(0)
Juv.	(15-12) Artà	(4) Alaró	(0)

fins dia 6 descans a aquestes tres categories.

Penyes.-	(15-12) Bellpuig	(1) Cardassar	(2)
	(15-12) Calas Mallorca	(0) Farrutx	(6)
	(22-12) Es Forat	(5) Bellpuig	(0)
	(22-12) Farrutx	(3) Penya Mallorca	(0)

Descans fins dia 5 de gener de 1985.

BASQUET

Inf.-	Sa Pobla (67)	Sant Salvador (19)
	Sant Salvador (31)	Campos (27)

Seniors.-

	Molinar (69)	Sant Salvador (63)
	Sant Salvador (48)	J. Mariana (44)
	Pla de Na Tesà (58)	Sant Salvador (53)

CLASIFICACIO GENERAL REGULARITAT

1er. Vallespir 105 pts.
2on. Martí 95 pts.
3er. Caldentey 88 pts.
4art. Suárez i Cebrián 81 pts.
5é. R. Ferrer 69 pts.
6é. Mascaró 68 pts.
7é. Piris i Juanito 63 pts.
fins a 24 alineats.

Regularitat Local.

1é. R. Ferrer 69 pts.
2on. Mascaró 68 pts.
3é. Piris 63 pts.
4art. Grillo 57 pts.
fins a 11 jugadors.

Goleadors.

Vallespir 6 gols
Mascaró i Caldentey 4 gols
Amer i R. Ferrer 2 gols
Suárez, Serra 1 gol.

Goleadors Juvenils.

Jordi 9 gols
Riera 6 gols
Juani 5 gols
M. Morey 4 gols
Montserrat 2 gols
Mascaró, Ginart I, Ginart II,
Guiscafré amb 1 gols.